

PROGRAM PODPORY
ČESKÉHO
KULTURNÍHO
DĚDICTVÍ
V ZAHRAŇNÍ

Závěrečná zpráva o působení učitele u krajanů

Školní rok: 2021

Destinace (země, místo): Argentina (provincie Chaco) a Paraguay (provincie Itapúa)

Jméno, příjmení: Petr Táborský

Argentina

Ústředním místem učitele u krajanů v Argentině je provincie Chaco. Jedná se o jednu z 23 provincií této republiky, která se nachází na severovýchodě území, rozlohou je o trochu větší než Česká republika a aktuálně sčítá přibližně 1 200 000 obyvatel.

Jedná se o zemědělskou oblast, region je významný pěstováním bavlny a sóji, chovem dobytka či těžbou dřeva. V posledních letech se zemědělství moc nedaří, klimatické podmínky jsou čím dál tím komplikovanější, provincii sužují extrémní sucha a teploty v letních měsících (prosinec až únor) dosahují 45 °C. V letošním roce byla navíc obzvláště teplá zima a v srpnu byly dny, kdy teplota vystoupala ke 41 °C. Při těchto teplotách jsou výpadky dodávek elektrického proudu či vody bohužel velmi časté. Dalším problémem jsou uměle vytvářené požáry, které ve velké míře znečišťují zdejší ovzduší. Argentina se také dlouhodobě potýká s politicko-ekonomickou krizí, tato skutečnost vede ke zvyšování kriminality v provincii.

Hlavní město provincie je Resistencie, ta leží na východní hranici území a je také lokalitou, kde učitel pravidelně vyučuje na místní univerzitě – ve školním roce 2021 zde probíhala výuka pouze online. Druhé největší město provincie je Presidencia Roque Sáenz Peña, město se nachází v samotném srdci teritoria, zde učitel žije a odtud vyjíždí do dalších destinací.

Učitel se dopravuje do destinací převážně autobusem. Dopravní spojení mezi městy v provincii je dobré, avšak kvalita dopravy upadá – chybí finance na údržbu dopravních prostředků i pozemních komunikací. Letos byla situace vedle toho komplikována častými a nepředvídatelnými omezeními kvůli pandemii a stávalo se, že autobusová doprava mezi městy byla z hodiny na hodinu zrušena. Letecké spojení je v Argentině velice dobré, nejbližší letiště se nachází v Resistencii, další je pak v Corrientes, hlavním městě sousedící provincie na východě.

Rok 2021 byl specifický svými náhlými změnami a omezeními, a to podle vážnosti pandemie v daný moment. Od situace se odvíjela i výuka v letošním školním roce a organizování školních a mimoškolních akcí.

Výuka obecně

Školní rok v Argentině probíhá tradičně od března do poloviny prosince. Učitel z důvodů problémů s vízy dorazil do destinace o měsíc později, proto výuka začala nejdříve online formou. Po příjezdu na místo pokračovala výuka kombinovaně, online i prezenčně, avšak situace okolo nebyla optimální a skupinové mimoškolní aktivity byly stále zakázány. Na konci května, kdy se ochladilo, vzrostl navíc počet nakažených COVID a učitel byl nucen přizpůsobit veškerou výuku na nějakou dobu online formě. Výjezdy do dalších destinací, které má učitel na starosti, byly v následujících třech měsících znemožněny.

Co se týče online výuky, ta přinesla několik pozitivních skutečností. Hodin se mohli účastnit například studenti – převážně španělsky mluvící potomci krajanů – žijící daleko za hranicemi Argentiny (Chile, USA, Velká Británie). Během výuky byly také používány moderní interaktivní aplikace, jako jsou Wordwall, LearningApps a další, které se osvědčily a později byly uplatňovány i v prezenčních hodinách. Tyto aplikace lze využívat nejen projektované na plátně, ale i na mobilních telefonech. Právě tento způsob si studenti velice oblíbili, a to hlavně kvůli zpestření výuky v hodinách nebo při plnění domácích úkolů.

Pilířem výuky byly následující učebnice češtiny: *Čeština Expres* (Holá, Bořilová) – jedná se o tradiční učebnici češtiny, na kterou jsou studenti zvyklí, výhodou je manuál gramatiky k této učebnici ve španělštině; dále také *Česky, prosím* (Cvejnová) – převážně u pokročilých studentů, protože v této učebnici probíhá výuka jazykových funkcí v kontextu reálných komunikačních situací. Oblíbenou učebnicí v hodinách konverzace byla pak *Čeština pro život* (Nekovářová).

Hodiny jazyka u krajanů je třeba vést pestrým způsobem a studenty stále motivovat. Stává se, že se studenti při studiu tak odlišného jazyka demotivují a ztrácejí zájem, proto byly lekce prokládány různými didaktickými hrami, reáliemi apod. Tato metoda prokládání se ukázala být efektivní, protože studenti v krajanských komunitách – nezávisle na věku – jsou velmi zvědaví a informace o vlasti, odkud pochází jejich předci, jim připadají nadmíru poutavé. V kurzech byly využívány i materiály pro základní školy, kde látka není probírána do hloubky, ale zato zábavnou a přijatelnou formou se spoustou obrázků, map, komiksů atd. Na konci roku všichni studenti, kteří úspěšně absolvovali kurz jazyka, obdrželi certifikát.

Kromě výuky jazyka se učitel v průběhu roku obvykle věnuje i dalším aktivitám, mezi které v letošním roce patřila například účast v masmédiích (rádiu, televizi, novinách), propagace a zprostředkovávání studia v České republice, organizace akcí spojených s českými tradicemi, pomoc při vyřizování českého občanství a v neposlední řadě také udržování a posilování vazeb mezi komunitami. V místě bydliště byla důležitá také pomoc krajanům na různých akcích a událostech souvisejících s českou kulturou, nebo například správa knihovny či pomoc s tvorbou a aktualizací webových stránek a sociálních sítí spolku.

Práce učitele na konkrétních místech:

V Argentině je učitel smluvně vázán vyučovat ve třech destinacích, v Presidencia Roque Sáenz Peña, Resistencii a Pampa del Indio, avšak může také navštěvovat místa, kde se soustředí čeští krajané, jako jsou Las Breñas, Villa Ángela nebo Oberá, město v provincii Misiones.

Presidencia Roque Sáenz Peña

V tomto druhém městě provincie se nachází jedna z největších českých krajských komunit vůbec, proto je Sáenz Peña hlavním působištěm učitele. Místní spolek se jmenuje celým názvem *Asociación Civil Unión Checoeslovaca, Cultural, Social y Deportiva* – Občanské sdružení Československá kulturní, společenská a sportovní jednota – a jeho historie sahá až do roku 1917.

Jednota disponuje docela velkým objektem, kde se nachází několik budov – od muzea přes taneční sál až po dům, kde žije správce. Poslední roky probíhala výuka v jedné z místností muzea (třída velká, ale značně staromódní), avšak letos bylo rozhodnuto, že se učebna přesune do menšího „domečku“, také v objektu spolku, který před lety sloužil jako ubytovna českým učitelům a kde mimochodem také nocovali Hanzelka a Zikmund, když se jim náhle porouchalo auto při jejich výpravě po severu Argentiny.

Celý komplex prochází postupnou revitalizací, například na jaře byla dokončena rekonstrukce toalet. Postupně jsou naplánovány i další opravy a modernizace, většina z nich je podporována ZÚ v Buenos Aires společně s MZV ČR. Předpokládá se, že další na řadě bude zmíněná nová učebna, určená nejen k výuce jazyka, ale i k promítání kinematografie, různým expozicím nebo krajským schůzím.

Co se týče výuky v destinaci, prezenční hodiny češtiny v Sáenz Peña probíhaly od úterý do soboty (mimo pátek). Věk studentů: 3–64 let. Rozdělení do skupin bylo následující:

1. Děti (60 minut 1x týdně): 4–6 studentů
2. Začátečníci (90 minut 1x týdně): 3–4 studenti
3. Mladí začátečníci (90 minut 1x týdně): 7–9 studentů
4. Pokročilí začátečníci (60 minut 2x týdně): 6–7 studentů
5. Středně pokročilí (60 minut 1x týdně): 1 student
6. Konverzace (60 minut 1x týdně): 2–3 studenti

Online hodiny probíhaly v pondělí a středy. Těchto lekcí se účastnili studenti nejen ze Sáenz Peña. Rozdělení do skupin bylo následující:

1. Začátečníci (90 minut 1x týdně): 6–7 studentů
2. Pokročilí začátečníci (90 minut 1x týdně): 2–4 studenti
3. Pokročilí (60 minut 1x týdně): 2 studenti

Každým rokem je čím dál tím těžší získat nové studenty a bilance je spíše negativní. V letošním školním roce se však přes všechny překážky povedlo otevřít dva nové kurzy jazyka, a to kurz mladých začátečníků a kurz dětí. Naopak kurz seniorů se po online roce 2020 již neobnovil, krajané senioři během pandemie značně zeslábli a někteří bohužel i zesnuli.

Kromě kurzů jazyka se ve spolku pořádají další již tradiční kurzy a kroužky. Mezi ty, které se letos otevřely (v limitovaném počtu) patřil například kurz vaření, pořádaný učitelem pravidelně jednou za tři týdny, nebo kurz vyšívání, který vedla Silvia Noemi Kniz. Dříve nesměl chybět ani tradiční divadelní kroužek, ten se však neotevřel z důvodu pandemie a jeho znovuoobnovení je naplánováno na školní rok 2022.

Spolek má také vlastní folklórní taneční soubor, jmenuje se *Moravanka* a dnes je takovým pilířem sdružení. Soubor již léta vede Melanie Guitierrez Rath a po roční odmlce se letos podařilo otevřít dvě skupiny – děti a adolescenti – jež se v průběhu roku zúčastnily různých akcí. Ta nejvýznamnější

byla účast na 10. Festivale české a slovenské kultury v Jižní Americe, pořádané v Buenos Aires učiteli u krajanů z Argentiny a Brazílie.

Ke spolku patří i pěvecký soubor *Melodie*. Během roku se kvůli minimálnímu zájmu jeho obvyklí členové nesešli ani jednou a budoucnost souboru je nejistá.

Co se týče účasti na akcích či jejich samotné pořádání bývá spolek obvykle velice aktivní. Pandemie však ustála až v polovině roku a členové spolku se začali opět scházet ke konci srpna. V první polovině roku spolek uspořádal několikrát alespoň prodej „locra“ – typického předkolumbovského jídla – a uzenin, které se udí přímo ve spolku. Obě zmíněné aktivity jsou pro sdružení klíčové kvůli průběžnému doplňování finančních prostředků, za které se poté financují další aktivity a celkový chod komplexu.

Mezi školní akce, které se letos uskutečnily, patří například oslava dne dětí, který je v Argentině v srpnu, a oslava svatého Mikuláše, která se spojila se závěrečným předáváním certifikátů.

Další události, které se konaly v druhé polovině školního roku v Sáenz Peña, a na kterých se učitel podílel – ať už jako pomocník při organizaci, moderátor, společník či jiné – byly například: Oslava Dne imigrantů v Argentině, oslava Dne ústavy Slovenské republiky, návštěva českého a slovenského velvyslance v regionu na oslavu výročí vzniku samostatného československého státu, konání řemeslného jarmarku pořádaném obcí nebo gastronomického jarmarku pořádaném Svazem krajanských komunit.

Na konci roku nastala změna ve vedení spolku a dlouholetý předseda, pan Roberto Marcelo Bubenik, upustil od předsednictví a stal se zástupcem nově zvolené předsedkyně Silvie Noemi Kniz.

Svatý Mikuláš a další na slavnostním ukončení školního roku v Sáenz Peña (foto autor)

Resistencia

V Resistencii, jakožto hlavním městě provincie, se nachází *Universidad Nacional del Nordeste* – Státní univerzita severovýchodu, kde učitel vyučuje český jazyk. Hodiny obvykle probíhají na katedře moderních jazyků v samém centru města, avšak v akademickém roce 2021 probíhaly hodiny pouze online, a to každé pondělí a pátek. Věkové rozmezí studentů: 17–63 let. Rozdělení do skupin bylo následující:

1. Začátečníci 1 (90 minut 1x týdně): 4–9 studentů
2. Začátečníci 2 (90 minut 1x týdně): 2–6 studentů
3. Pokročilí začátečníci (90 minut 1x týdně): 1 student
4. Středně pokročilí (90 minut 1x týdně): 2–3 studenti

5. Konverzace (60 minut 1x týdně): 1 student

V zimním semestru absolvovalo kurz jazyka více studentů než v semestru letním. Na základě rozhodnutí univerzity, proběhla prezenčně pouze závěrečná zkouška. Následující školní rok by měl být již plně prezenční, hodiny jsou naplánované na pátky, aby mohl učitel bez problémů dojíždět (cca 2,5–3 hodiny autobusem od místa bydliště).

Univerzita také vydává vlastní certifikát studentům, kteří dokončí 5 let studia daného jazyka – certifikát odpovídající přibližně úrovni B podle SERR – ale u českého jazyka se nestává, že by studenti dokončili 5 let, naopak, studium češtiny vnímají jako koníček a úrovně i několikrát za sebou opakují.

Ve městě sídlí i tradiční krajanská komunita *Asociación Civil Checoeslovaca Bratři všichni* – Občanská československá asociace Bratři všichni. Donedávna byl předsedou spolku Carlos Clepacek, dnes je předsedkyní jeho žena Mirta Romeu. Významným členem je také Tatiana Rehak, která nejen vypomáhá s interními záležitostmi komunity, ale i učitelé při komunikaci s univerzitou apod.

Asociace nedisponuje vlastními prostory, a proto když je potřeba, krajané dávají k dispozici svá obydlí, například k různým schůzím či přípravám na nadcházející akce/oslavy/jarmarky. Učitel se letos zúčastnil dvou takovýchto akcí, *Veletrhu multikulturalismu* a *Festivalu opětovného setkání krajanských komunit*. V obou případech bylo možné vidět, že i přes celkově nízký počet členů spolku, je skupina dobře organizována a způsobilá.

Pod spolkem funguje také hudebně-taneční soubor *Conjunto Kořene del Chaco*. Letos nejvýznamnější akcí, kde soubor zdárně reprezentoval českou a slovenskou kulturu, byla *Fiesta Provincial del Inmigrante*, tedy Provinciální festival přistěhovalců pořádaný v Las Breñas.

Online hodina konverzace na téma „Pálení čarodějnic“ (foto autor)

Pampa del Indio

Pampa del Indio je menší město, které se nachází na severu provincie. Dříve zde výuka probíhala pravidelně, ale v posledních letech není dostatek studentů k otevření vlastního kurzu, proto sem učitel zajíždí občasné pouze na návštěvy. Z důvodů omezení proběhla letos návštěva jednou.

Významná je zde rodina Verlíků. Hlavou rodiny je Blahoslav Verlík, který se svou rodinou učitele vždy rád vítá a společně debatují na téma českých krajanů žijících v Argentině. Pan Verlík s rodinou zajíždí také do Sáenz Peña a účastní se akcí pořádané krajany – naposledy na konci října, kdy *Unión Checoeslovaca* hostila velvyslance ZÚ České republiky a Slovenské republiky.

Las Breñas

Las Breñas je město na jihozápadě provincie, známé také jako *Capital Provincial del Inmigrante* – Provinciální hlavní město přistěhovalců.

Sídlí zde malá krajanská komunita *Colectividad Checoeslovaca de Las Breñas* – Československý spolek v Las Breñas, která je dosti aktivní a učitel zde zajíždí na návštěvy. Někteří členové se v tomto roce účastnili online hodin jazyka, například Fabián Kutalek, který je zároveň jedním z předních představitelů skupiny.

Krajané se během roku podílejí na různých gastronomických a dalších jarmarcích, hlavní akcí v každém roce je pak dříve zmiňovaný festival *Fiesta Provincial del Inmigrante*, kde hlavní atrakcí je volba královny přistěhovalců v rámci provincie. Letos se festivalu zúčastnili kromě hudebně tanečního souboru *Kořene* také krajané ze Sáenz Peña, jejíž reprezentantka vyhrála ocenění za nejlepší typický kroj.

Soubor *Kořene* společně s krajany z Las Breñas a Sáenz Peña na *Fiesta Provincial del Inmigrante* (foto Henri René Mari)

Villa Ángela

Villa Ángela je jedním z dalších měst provincie, kde žijí čeští krajané, tedy aspoň jejich malá část.

Dříve krajané z tohoto místa reprezentoval Javier Křeháček, který se aktivně projevoval a spolupracoval i s učiteli vyslaných z ČR. Dnes pan Křeháček bydlí v Praze a krajané z Villa Ángela nevykazují žádnou aktivitu.

Oberá

Oberá je jedním z předních měst provincie Misiones, která se nachází na severovýchodě republiky mezi Paraguayí a Brazílií.

V Oberá dříve probíhala výuka jazyka pod záštitou a v prostorách univerzity: *Universidad Nacional de Misiones* – Státní univerzita Misiones. Hodiny tehdy vedla Sylva Berková, rodačka z Ostravy, která také stojí za založením samotného spolku *Colectividad Checa de Misiones* – Český spolek v Misiones. Po jejím návratu do vlasti převzal výuku její manžel Ing. Samuel Arredondo Córdova, který vystudoval v České republice vysokou školu a jazyk ovládá perfektně. Během pandemie byla výuka přerušena a v letošním roce pan Arredondo obnovil výuku v online podobě. Hodiny probíhaly každé úterý v časové dotaci 60 minut a třída sčítala přibližně 10 stálých studentů. Učitel byl přítomen na hodinách jako pomocný lektor.

Český spolek dnes vede paní Rosalia Zylka, která se společně s dalšími členy stará o Český národní dům Mamiénka. Ten se nachází v *Parque de las Naciones* – Parku národů – a ročně se v něm uskutečňuje nespočet kulturních (i nadačních) akcí, jež pomáhají doplnit finance potřebné převážně k chodu budovy. Kvůli pandemii byla značná část akcí po dobu roku a půl omezena, aktivity se obnovily s rozvolněním v srpnu letošního roku.

Ke spolku se rovněž hlásí folklórní taneční soubor *Lípa*. Soubor vede mladá dvojice – Victoria Josefina Gimenez a Martín Bernabé Mereles – a během roku skupina reprezentuje českou kulturu nejen na lokálních slavnostech. Jejich největší výzva letos byla účast na *Fiesta Nacional del Inmigrante* – Národním festivale přistěhovalců, který se konal po dvouroční pauze a je jeden z největších svého druhu.

Oberá navštívil učitel v tomto roce dvakrát, velmi nápomocná byla jeho účast právě na zmíněném festivale. Ten trvá tradičně 10 dní a mezi aktivity učitele během této doby patří například reprezentace českého národa v různých masmédiích, instruování kandidátky na královnu za český spolek, nahrávání národní písně, podpora krajanů u každodenních příprav, provádění návštěvníků po Českém domě Mamiénka atd.

Soubor *Lípa* a další členové spolku na *Fiesta Nacional del Inmigrante* v Misiones
(foto obecní fotograf)

Paraguay

Od zrušení pozice samostatného učitele pro destinaci Paraguay, vyjíždí do tohoto jihoamerického státu učitel z destinace Chaco.

Hranice mezi Argentinou a Paraguayí byly stejně jako v loňském roce i letos uzavřeny, a to až do listopadu, proto učitel nevyjel do místa ani jednou a spolupráce s místními krajaný byla tak značně omezena. Výjezd je naplánován na začátek roku 2022.

Práce učitele na konkrétních místech:

V Paraguayi je učitel smluvně vázán na tři destinace: Asunción, Coronel Bogado y Encarnación, avšak může také navštěvovat místa, kde se soustředí čeští krajané, jako je například Carmen del Paraná.

Encarnación

Encarnación je město na pobřeží řeky Paraná, na jihovýchodní hranici Paraguaye.

Zde výuka neprobíhá už po dobu několika let, avšak sídlí zde rodina pana Daniela Marka, kterého učitelé navštěvují, když je to možné. Pan Marek se svými dvěma bratry ovládají velmi dobře český jazyk a společně tráví čas v automechanické dílně, která jim patří a kde vypomáhají i další členové rodiny. Během pandemie je s panem Markem komunikace udržována telefonicky.

Coronel Bogado

Coronel Bogado je malé město v provincii Itapúa, přibližně 50 km západně od Encarnación.

V tomto místě sídlí spolek *Asociación Cultural de Checos y Eslovacos del Departamento de Itapúa* – Kulturní sdružení Čechů a Slováků regionu Itapúa, jejímž hlavním představitelem je pan Jaroslavo Mašek, který se během života zasadil o šíření české kultury po Paraguayi.

V minulosti probíhala výuka přímo u rodiny Maškových, od začátku pandemie však výuka v destinaci neprobíhá a v květnu letošního roku pan Mašek přestal komunikovat. Na začátek roku 2022 je naplánován výjezd do provincie Itapúa se záměrem obnovit kontakt a zjistit, v jaké kondici jsou místní krajané aktuálně.

Carmen del Paraná

Carmen del Paraná je malé městečko mezi Encarnación a Coronel Bogado.

Sídlí zde potomci Čechů, ale nevykazují žádnou aktivitu. S krajanami neprobíhá žádná komunikace, během výjezdu by bylo přínosné kontakt obnovit.

Asunción

Asunción je hlavní město Paraguaye, ležící na hranicích s Argentinou na řece Paraguay. Není součástí regionu Itapúa.

Ve městě a okolí žije několik rodin, podle všeho krajané nevykazují žádnou aktivitu. Letos se podařilo kontaktovat se s některými potomky, kteří se přidali k online výuce (3 studentky). Během výjezdu do Paraguaye by bylo dobré zkontaktovat se s rodinami a zjistit, jaká je situace.

Další spolupráce

V letošním roce učitel spolupracoval kromě jiného i s učitelkami z dalších destinací u krajanů v rámci Jižní Ameriky, tato spolupráce byla velmi obohacující a přinesla mnoho pozitivních poznatků. Další spolupráce je vedena v průběhu roku také se ZÚ v Buenos Aires, který je učitelům vždy k dispozici.

Další aktivity realizované učitelem

Učitel se podílel na organizaci *10. Festivalu české a slovenské kultury v Latinské Americe*, který se konal na konci listopadu. Festival trval 3 dny a probíhal na ZÚ České a Slovenské republiky a v budově spolku *Český dům*. Tento festival měl velmi dobré ohlasy mezi českými a slovenskými krajanými komunitami po širém okolí.

Členové souboru *Moravanka* ze Sáenz Peña předvádějící tradiční kroje na 10. Festivalu české a slovenské kultury v Latinské Americe v Buenos Aires (foto Tisiana Cardozo)

Stanovené cíle pro rok 2022

Jeden z hlavních cílů je obnovit výjezdy v četnosti, která byla před pandemií a obnovit kontakty, které se během posledních let vytratily – především v Paraguayi. Dalším cílem je začít lekce jazyka na univerzitě v Resistencii formou prezenční a posílit celkovou spolupráci s touto univerzitou. Bylo by vhodné obnovit také tradiční kroužky, jako byl ten divadelní v Sáenz Peña. V neposlední řadě bude cílem posílit vazby mezi krajauskými komunitami, při nejmenším zapracovat na zlepšení komunikace mezi jednotlivými spolky.

Nakonec je třeba zdůraznit, že veškeré spolupráce s učitelem si krajané velice váží a jeho prezenze je pro ně velkou podporou. Též prosté návštěvy učitele u starších krajanů na venkově jsou velmi důležité, obzvláště, když někteří z nich během pandemie pozbyli část rodiny a zůstali svým způsobem odříznutí od okolního světa.